

Beslut om bildande av Hästa klack naturreservat

Beställning: Järfälla Kommun, Katarina Ekestubbe kommunekolog
Projekt: Skydd av natur, projektnummer 6930026
Slutversion: 2025-08-22
Uppdragspart för underlag: Greensway AB, www.greensway.se, Telefon: 018-41 37 230
Uppdragsansvarig: Olle Finnström
Medverkande: Diana Rubene, Carin von Köhler, Charles Campbell
Kartor: Katarina Ekestubbe, Järfälla kommun
Foto på framsida skötselplan: Katarina Ekestubbe, Järfälla kommun.
Foton övriga: Greensway AB

Innehåll

Förslag till beslut om bildande av Hästa klack naturreservat	1
Förslag till beslut om bildande av Hästa klack naturreservat	4
Beslut.....	4
Administrativa uppgifter	5
Syftet med naturreservatet	6
Prioriterade bevarandevärden	7
Skäl för beslutet.....	7
Föreskrifter för naturreservatet	9
A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5§ miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden	9
B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång	10
C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet.....	12
D. Undantag från föreskrifterna under A och C.....	13
Föreskrifternas ikraftträdande	13
Övriga upplysningar.....	14
Ärendets beredning	15
Motivering av beslutet.....	16
Tillämpliga bestämmelser.....	16
Planer och förordnanden m.m.....	17
Bedömning	18
Fornlämningar	19
Överklagande	19
Tid för överklagande.....	19
Överklagandets innehåll	19
Bilaga 1. Beslutscharta Hästa Klack naturreservat	20
Bilaga 2. Översiktcharta Hästa Klack naturreservat	21

Beslut om bildande av Hästa klack naturreservat

Beslut

Järfälla kommunfullmäktige förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som avgränsats på karta enligt bilaga 1 som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Hästa klack naturreservat.

För att tillgodose och uppnå syftet med naturreservatet förordnar Järfälla kommun med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se Föreskrifter för naturreservatet samt karta i bilaga 1).

Slutligen fastställer Järfälla kommun med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. en skötselplan (bilaga 4) för naturreservatets långsiktiga vård. I enlighet med 2 § andra stycket förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska tekniska nämnden i Järfälla kommun vara förvaltare för naturreservatet. Miljö- och bygglovsnämnden ska vara tillsynsmyndighet för reservatet.

Beslutet riktar sig till allmänheten, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Detta beslut träder i kraft tre veckor efter den dag då beslutet kungörs av kommunen. Föreskrifterna under C om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet och om ordningen i övrigt inom naturreservatet träder i kraft tre veckor efter den dag som beslutet kungörs, de gäller enligt 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken, även om de överklagas.

Administrativa uppgifter

Benämning:	Hästa klack naturreservat
Kommun:	Järfälla kommun
Lägesbeskrivning:	Hästa klack är beläget väster om Hästa gård och Akalla, i den sydöstra delen av Järfälla kommun. Se översiktskarta, bilaga 2.
Gräns:	Beslutskarta bilaga 1, gränsen är markerad med den röda linjen.
Naturgeografisk region:	Svealands sprickdalsterräng med lerslätt och sjöbäcken (nr 24).
Fastigheter:	Del av Barkarby 2:2
Markägare:	Järfälla kommun
Areal:	Total areal 14,24 ha
Förvaltare:	Järfälla kommun
Friluftsliv:	Området är av stort intresse för friluftslivet. Tätortsnära rekreation, naturlek, naturupplevelse, strövområde, naturpedagogik
Rättigheter:	Fiber- och kopparnät

Syftet med naturreservatet

Syftet med Hästa klack naturreservat är:

1. att säkra och bevara möjligheten till friluftsliv och rekreation i ett tätortsnära kulturpräglad skogs- och naturområde.
2. att bevara och vårda biologisk mångfald, de värdefulla livsmiljöer som finns i reservatet, och att också återställa och nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.
3. att bevara och utveckla en viktig del i ekologiska spridningssamband för barrskog, pollinerande insekter och ekmiljöer inom kommunen och mellan kringliggande kommuner.

Det preciserade syftet med naturreservatet är att:

- bevara ett för allmänheten attraktivt naturområde som kan bidra till friluftsliv, vardagsrekreation, naturupplevelser och utomhuspedagogik,
- bevara de värden som är knutna till en kontinuitet av gammal, solexponerad tall och ek och en kontinuitet av levande och döda träd av gran, och de arter som är beroende av dessa,
- bevara ekmiljöer och dess funktion som spridningsväg i ett ädellövskogssamband,
- bevara barrskogsmiljöer och dess funktion som spridningsväg i ett barrskogssamband,
- bevara blommande brynmiljöer och dess funktion som spridningsväg för pollinerande insekter.

Syftet uppnås främst genom

- att inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamhet eller annan aktivitet som riskerar att påverka kontinuitet av tillgång till gamla, döda och döende träd,
- att området skyddas från anläggningar,
- att bevara och gynna naturvärden kopplade till gammal tall och gran, solbelysta tallar, kontinuitet av död ved, samt solbelysta ekar och blomrik vegetation i brynmiljö,
- att genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter,
- att området kan utvecklas för aktiviteter så att besökare kan bedriva olika typer av friluftaktiviteter och uppleva de naturmiljöer och kulturmiljövärden som finns i området, bedriva föreningsverksamhet, spontanidrott, naturpedagogik, naturlek och socialt umgänge,
- att genomföra åtgärder som främjar reservatets rekreativa värden,

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp:	Barnnaturskog, lövskog, blockrik mark, öppen mark,																
Strukturer:	Gamla barrträd, grov asp, grov ek, skogsbryn, solexponerad tall, solexponerad ek, död ved																
Växt-, svamp- och djursamhällen:	Skogslevande fåglar, vedlevande insekter, vedlevande svampar,																
Arter	<table> <tr> <td>Stare</td><td><i>Sturnus vulgaris</i></td></tr> <tr> <td>Grönsångare</td><td><i>Phylloscopus sibilatrix</i></td></tr> <tr> <td>Gulspurv</td><td><i>Emberiza citrinella</i></td></tr> <tr> <td>Reliktbock</td><td><i>Nothorina muricata</i></td></tr> <tr> <td>Grön aspvedbock</td><td><i>Saperda perforata</i></td></tr> <tr> <td>Skulderfläckad gaddbagge</td><td><i>Mordellistena humeralis</i></td></tr> <tr> <td>Tallticka</td><td><i>Prodaedalea pini</i></td></tr> <tr> <td>Rynkskinn</td><td><i>Phlebia centrifuga</i></td></tr> </table>	Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	Grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	Reliktbock	<i>Nothorina muricata</i>	Grön aspvedbock	<i>Saperda perforata</i>	Skulderfläckad gaddbagge	<i>Mordellistena humeralis</i>	Tallticka	<i>Prodaedalea pini</i>	Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>
Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>																
Grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>																
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>																
Reliktbock	<i>Nothorina muricata</i>																
Grön aspvedbock	<i>Saperda perforata</i>																
Skulderfläckad gaddbagge	<i>Mordellistena humeralis</i>																
Tallticka	<i>Prodaedalea pini</i>																
Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>																
Friluftslivsvärden:	Tätortsnära rekreation, naturlek, naturupplevelse, strövområde, naturpedagogik																

Skäl för beslutet

Hästa klack naturreservats bevarandevärden är främst knutna till barrskogen, skogsbrynen, friluftslivet, vardagsrekreationen och kulturlämningarna.

Hästa klack naturreservat har ett läge som ger området ett högt värde. Området fungerar som en **grön värdekärna** av natur, i en tätortsnära omgivning i ett gammalt kulturlandskap. Det möjliggör spridning och **ekologiska samband** för många arter inom Järvakilen, samt till tätortens grönska. Området bidrar till en robusthet mot klimatförändringar genom **ekosystemtjänster** som exempelvis värmereglering och kolbindning. Därför ska reservatet skyddas från skogsbruk och skötselåtgärder ska vidtas i syfte att bevara och utveckla naturvärden, biologisk mångfald och ekologiska funktioner, samt för att skydda kvarvarande delar av det **äldre kulturlandskapet**, t ex förhistoriska stensträngar och husgrunder.

Hästa klack naturreservats läge i anslutning till Barkarbystaden och Igelbäckens kulturresevat gör det mycket värdefullt för det **tätortsnära rörliga friluftslivet och för vardagsrekreation**. I områdets närområde pågår utbyggnaden av Barkarbystaden i Järfälla kommun samt kringliggande förtätningar av bland annat Akalla när Stockholm växer, vilket kommer att öka områdets betydelse som rekreatjonsområde ytterligare i framtiden. Att ha tillgång till närnatur för återhämtning, rörelse, naturlek och motion i vardagslivet är viktigt för människors välbefinnande och folkhälsan.

För att bevara och utveckla områdets värden för biologisk mångfald och friluftsliv långsiktigt krävs att området skyddas från exploatering. Naturvärdena är en förutsättning för att bibehålla de rekreativa värdena och friluftslivet ska utvecklas i samspel med bevarande av biologisk mångfald. Anordningar för att främja reservatets värden, som tex faunadepåer, och tätortsnära friluftsliv ska anläggas.

Hästa klack naturreservat är viktigt för att säkra ekologiska funktioner och rekreationsvärden i Järvakilen, som är regionens mest centralt belägna gröna kil med ovärderlig funktion som tätortsnära natur.

Föreskrifter för naturreservatet

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5§ miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att:

- A1. avverka eller skada levande träd eller buskar eller utföra annan skoglig åtgärd,
- A2. ta bort eller upparbeta dött träd, vindfälle eller död ved,
- A3. uppföra eller anlägga byggnad, mast, antenn eller annan fast anordning,
- A4. anlägga väg,
- A5. bedriva täkt, borra, hacka, måla, spränga, gräva, schakta, tippa, fylla ut eller på annat sätt skada mark och block,
- A6. plantera in eller sätta ut växt- eller djurart som är främmande för området,
- A7. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller liknande,
- A8. anordna upplag,
- A9. använda kemiska bekämpningsmedel eller konstgödsel

Utan tillstånd från miljö- och bygglovsnämnden i Järfälla kommun är det förbjudet att:

- A10. uppföra eller anlägga ny luft- eller markledning,
- A11. uppföra stängsel,
- A12. sätta upp belysning inom området,
- A13. anlägga parkering.

Undantag från föreskrifterna anges under D nedan.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktigas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla följande intrång:

- B1. utmärkning av naturreservatets gräns enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
- B2. uppsättning och underhåll av informationstavlor och folderlådor,
- B3. anläggning och underhåll av stängsel, stängselpassager, stängselövergångar, färister, grindar, holkar, djurbon, infartshinder, vägbommar, skyltar, skyltställ, vägvisare, spårmarkeringar, besöksplatsformar, terrängtrappor, spänger, sopkärl, återvinningskärl, papperskorgar, grillplatser, vedförråd, våderskydd, möbler, parkeringsplatser, cykelställ, belysningsanordningar, stigar, leder, motionsspår, bruksvägar, toaletter, utegym, aktivitetsredskap och naturlekplatser, samt fällning eller kapning av träd som utgör risk för skada på människor eller egendom,
- B4. genomförande av natur- och kulturmiljövårdande skötselåtgärder såsom slåtter, bete, trädvårdsåtgärder, hamling, röjning, ringbarkning, frihuggning av träd, trädveteranisering, högstubbning, skapa död ved, skapa faunadepåer, trädfällning, transport av fällda träd och annat växtmaterial inom och ut ur reservatet, katning av träd, naturvårdsbränna, insådd med ängs-spannmåls-och blomsterfröer, plöja, harva, putsa, skörda, dikesunderhåll, transportera material, nedmontera stängsel, ta bort anläggningar från tidigare verksamheter, renhållning, gräva, schakta,
- B5. genomförande av hydrologiska åtgärder som håller kvar vatten i landskapet såsom tillskapande av småvatten eller fuktmark, igenläggning eller dämning av dike, utökning av vattenansamling, gräva, schakta,
- B6. anordning av tillfälliga upplag i samband med skötsel av reservatsområdet,
- B7. bekämpning av invasiva främmande arter, bekämpning av ej önskvärda främmande arter som inte är klassade som invasiva,
- B8. undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv,
- B9. undersökning och genomförande av miljöprovtagningar och marksaneringar,
- B10. åtgärder i syfte att begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna

träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas.

- B11. genomförande av åtgärder för att minska ekologiska och rekreativa barriäreffekter i Järvakilen såsom t.ex. anläggande av ekodukt, vilttunnlar eller andra ekologiskt spridningsgynnande strukturer.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

- C1. gräva upp växter som ris och örter, eller ta bort mossor, lavar eller vedlevande svampar,
- C2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
- C3. störa djurlivet (genom att klättra i boträd, fånga eller döda däggdjur, fåglar, kräl- och groddjur eller genom höga ljudutsändningar eller liknande).
- C4. borra, hacka, spränga, rista, gräva, måla, eller på annat sätt skada berg, jord eller sten,
- C5. medföra okopplad hund eller annat okopplat husdjur,
- C6. elda, annat än på anvisad och iordningställd plats,
- C7. tälta, annat än på anvisad plats,
- C8. ställa upp husvagn eller annat campingfordon,
- C9. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller liknande, annat än tillfälliga anslag om reservatets aktiviteter och värden på reservatets informationstavlor,

Utan tillstånd från miljö- och bygglovsnämnden i Järfälla kommun är det förbjudet att:

- C10. använda området för organiserade tävlingar eller arrangemang med fler än 50 deltagare. Föreskriften utgör inte ett hinder för skolverksamhet såsom förskolor eller skolor att nyttja området vid exempelvis friluftsdagar,

Undantag från föreskrifter anges under D nedan.

D. Undantag från föreskrifterna under A och C

- D1. Föreskrifterna under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra de skötsel- och andra åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- D2. Föreskrifterna under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller av förvaltaren utsedd uppdragstagare att utföra sådana åtgärder och anordningar som bidrar till att stärka den gröna kilens ekologiska landskapssamband,
- D3. Föreskrifterna under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller av förvaltaren utsedd uppdragstagare att utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv, av andra natur- och miljöförhållanden eller av friluftsliv inom naturreservatet,
- D4. Föreskrift C9 utgör inte hinder för tillfällig skyltning i samband med organiserade tävlingar eller arrangemang som givits tillstånd enligt föreskrift C10,
- D5. Föreskrift C5, C6, C7 och C8 utgör inte hinder för organiserade tävlingar eller arrangemang som givits tillstånd enligt föreskrift C10,
- D6. Föreskrifterna under A och C utgör inte hinder för innehavare av särskild rätt, t.ex. ledningsrätt eller avtal med kommunen, att utföra drift av befintliga ledningar med tillhörande anläggningar.
- D7. Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för nödvändigt vägarbetsområde för en möjlig framtida vägsträckning utanför Hästa Klacks sydvästra gräns, från Västerbo till kommungränsen i söder, om det vid en samlad bedömning av olika intressen framkommer att genomförande av väg fordrar att mark inom reservatet tillfälligt ianspråk tas.
Åtgärder och återställning av de områden som berörs inom naturreservatet ska godkännas av miljö- och bygglovsnämnden i Järfälla kommun.

Ovanstående undantag gäller reservatsföreskrifterna. Kommunen erinrar om att oavsett nämnda undantag kan prövning enligt annan lagstiftning eller andra bestämmelser i miljöbalken erfordras.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Enligt 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna under C omedelbart även om de överklagas.

Övriga upplysningar

Järfälla kommun kan med stöd av 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med reservatets syfte (7 kap. 26 § miljöbalken). Enligt 7 kap. 7 § sista stycket miljöbalken gäller att beslut om dispens får meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning i naturreservatet eller i något annat område.

Miljö- och bygglovsnämnden i Järfälla kommun ska bedriva tillsyn över naturreservatet. I tillsynen ingår att tillse att reservatsföreskrifterna följs.

Tekniska nämnden i Järfälla kommun är förvaltare av reservatet.

Av 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken följer bland annat att det kan medföra straffansvar att orsaka skada i eller bryta mot föreskrift som meddelats för ett naturreservat.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Järfälla kommun enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom skogsbruk förbjuds enligt föreskrifterna ska inte bestämmelserna i 5, 6 och 10 §§ skogsvårdslagen (1979:429) tillämpas inom naturreservatet, i enlighet med 3 § samma lag. Det innebär bland annat att eventuella vindfällen och stormskadad skog ska kunna lämnas kvar, i syfte att bevara och gynna biologisk mångfald.

Fastighetsägaren innehar jakträtt på sin mark och rätten att överlåta denna enligt jaktlag (1987:259).

Inom reservatet gäller även andra lagar och tillämpliga bestämmelser till skydd för naturmiljön. Bland dessa kan nämnas följande:

Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag. Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).

EU:s förordning (1143/2014) om invasiva främmande arter. För att skydda miljön och samhället mot utbredningen och skadorna av invasiva främmande arter finns bestämmelser kring förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Enligt den är det förbjudet att importera, sälja, odla, föda upp, transportera, använda, byta, släppa ut i naturen eller hålla levande exemplar av de arter som finns upptagna på den s.k. unionsförteckningen över invasiva främmande arter. Jättebalsamin och jätteloka är exempel på arter som är upptagna i förteckningen.

Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med förbud mot körning på barmark i terräng,

Förbudet mot nedskräpning enligt 15 kap. 30 § i miljöbalken.

Ärendets beredning

Delar av området Hästa klack utpekades 2002 som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen, i den kommunövergripande nyckelbiotopsinventering Järfälla kommun tog fram.

2014-2015 utförde kommunen en naturvärdesinventering (NVI, SS199000:2014) på detaljeringsgrad medel för programområdet för Barkarbystaden. Hästa klack klassades som område med högsta naturvärde (klass 1).

I Järfälla kommuns miljöplan 2016 – 2024 för Järfälla kommun med bolag, beslutades Inriktningsmålet "Den biologiska mångfalden ska bevaras, nyttjas och utvecklas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas." Kopplat till detta antogs effektmålet att "Den sammanlagda arealen skyddad natur i Järfälla kommun ska öka från 2016 med minst 75 hektar innan år 2025." I Miljöplan 2023–2030 för Järfälla kommun med bolag, antagen av kommunfullmäktige 2023-02-20 kvarstår inriktningsmålet samt ovan effektmål men med tillägget "Ambitionen är att arealen skyddad natur ska utökas ytterligare fram till 2030."

Kommunen har under perioden 2016-2023 skyddat en sammanlagd areal på 59 ha genom beslut om Norra Igelbäckens naturreservat, Stora ängsnäs biotopskyddsområde samt Ålsta hage biotopskyddsområde.

Kommunfullmäktige gav 2021-11-29 uppdrag till kommundirektören att påbörja en utredning kring skyddsformer för Hästa klack. I "Ett tryggt, grönt och växande Järfälla, politiska plattformen 2022-2024 socialdemokraterna och centerpartiet", preciserades "Att Hästa klack ska skyddas och kommunen bör utreda ytterligare naturreservatbildningar."

Bygg- och miljöförvaltningen påbörjade därför i slutet av 2021 arbetet med att sammanställa befintlig kunskap om Hästa klack. Dialog fördes med Naturskyddsföreningen i Järfälla och Järvafältets ornitologiska klubb, för att uppmuntra dem att bistå med ytterligare kunskap om områdets naturvärden via inregistrering i Artportalen. Underlaget kompletterades också under 2022 med framtagande av en naturvärdesinventering (NVI, SS199000:2014 – på detaljeringsgrad detalj) avseende biologisk mångfald med fördjupade artinventeringar, trädinventering samt kartering av friluftslivsvärden av Hästa klack¹. Rättighetsinnehavare eftersöktes bland annat genom Ledningskollen. Under 2023 fortgick arbetet med att utföra olika åtgärder i fält, för istandsättning i det pågående reservatsarbetet. En genomgång gjordes för att klargöra lämpligt val av långsiktigt skydd av området². Under våren 2024 tog

¹ Finnström, o., m.fl. 2022. NVI Hästa klack - Naturvärdesinventering och analys av ekologiska samband. Greensway AB.

² Järfälla kommun. 2024-04-28. Underlag för val av långsiktigt skydd av Hästa klack.

Greensway AB på kommunekologens beställning fram ett utkast till reservatshandlingar, som efter sommaren 2024 arbetades vidare med internt. Avstämning gjordes med strukturplanegruppen för Barkarbystaden för att hitta lämpliga avgränsningar mellan den framtida bebyggelsen och naturmarken.

Ett förslag till beslut om bildande av Hästa klack naturreservat med tillhörande skötselplan skickades efter tekniska nämndens godkännande ut på samrådsremiss, under perioden 25 november 2024 - 31 januari 2025. Information om samrådsremissen skickades till sakägare, myndigheter och övriga identifierade intressenter i elektroniskt brev (e-post). Förslaget delgavs också sakägarna med post. 16 remittenter av totalt 39 återkom med ett svar. 13 st av dessa inkom med synpunkter. Remissinstanserna var alla positiva till att ett naturreservat inrättas men framförde också olika synpunkter på förslaget. Efter samrådet har förslaget under vår/försommar 2025 bearbetats utifrån inkomna synpunkter och avvägningar och justeringar har gjorts i förslag till beslut och i skötselplan. I dokumentet "Sammanställning remissrunda Hästa klack naturreservat," redovisas inkomna synpunkter och samhällsbyggnadsförvaltningens bedömning och avvägning av dessa.

Framtaget reviderat slutgiltigt beslut om bildande av Hästa klack naturreservat med tillhörande skötselplan godkänns av tekniska nämnden och översänds därefter till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för antagande, i enlighet med 7 kap 4–8§ miljöbalken samt kungörelse i enlighet med 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Efter fastställande i kommunfullmäktige kungörs beslutet i ortstidning samt i kommunens författningssamling på www.jarfalla.se. Det meddelas även i lokalpress. Besvärstiden, 21 dagar, räknas efter kungörelsedag i ortstidning (enligt 27 § FOM), se även <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19770654.htm>

Motivering av beslutet

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 1 § andra stycket miljöbalken ska miljöbalken tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken får kommunen förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftslivet, samt även för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer och/eller skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken, följer att det i beslutet ska anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet. Enligt paragrafens tredje stycke får kommunen meddela beslut om nya inskränkningar eller nya skäl för naturreservat om det behövs för att uppnå syftet med skyddet.

Enligt 7 kap. 6 § miljöbalken får kommunen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång om det behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken gäller att vid prövning av frågor om skydd av områden skall hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

Enligt 7 kap. 30 § första stycket miljöbalken jämfört med 22 § första meningen förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. får kommunen meddela föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet.

Planer och förordnanden m.m.

Beslutet strider inte mot detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (7 kapitlet 8 § miljöbalken). Reservatsområdet omfattas i nuläget inte av några gällande detaljplaner eller områdesbestämmelser enligt Plan och bygglagen. I *Fördjupad översiktsplan för Barkarbyfältet*, antagen av kommunfullmäktige 2006-08-28, föreslås Hästa klackområdet kunna diskuteras för framtida bebyggelse i sydvästsluttningen alternativt som del i den gröna kilen. I angränsande område nordost om Hästa klack ligger detaljplaneområde Barkarby fördelningsstation (D 2018-11-19), på fastigheterna Barkarby 2:71 och Barkarby 2:72.

Naturreservatet berör en del av Järvakilen (*RUFS 2010, 2050*) och ligger sydväst om naturreservatet Norra Igelbäcken som inrättades i Järfälla 2018 och gränsar direkt mot sydöst till kulturreservatet Igelbäcken, som inrättats av Stockholms kommun år 2006.

Delar av Hästa klack är utpekade som nyckelbiotopsområde (*Skogsstyrelsen 2002*).

I *Översiktsplan, nu till 2030*, (Kf 2014-06-02), omnämns Hästa klack som en del av Järvakilen. I *Översiktsplan Järfälla 2050, granskningsversion 2025-04-28*, anges att Hästa klack skyddas och stärker därmed ekologiska landskapssamband från Åkerbykärret österut mot Igelbäcken samt i nordvästlig riktning mot Kyrkbyn. Arbete pågår för framtida skydd, som naturreservat.

I kommunens *Grönstrukturplan (2018)* utpekas Hästa klack i ett barrskogssamband i kommunens sydöstra delar.

I kommunens *Handlingsplan för ökad biologisk mångfald i Järfälla kommun (2018)* står skydd av naturområden listat som målområde 1, för åtgärder som kan bidra till bevarad och ökad biologisk mångfald. Hästa klack är utpekad som ESKO (*Ekologisk särskilt känsliga områden i Järfälla kommun, 2018*) pga sina höga naturvärden samt sina stora ekologiska värden och ekologiska samband.

Inom Hästa klack finns registrerade förekomster av barrskogarterna reliktblå och tallticka, som utpekas som särskilt viktiga naturvårdsarter i Järfälla kommun (*Ansvarsarter och särskilt*

viktiga naturvårdsarter i Järfälla kommun, 2018). Även skogsbundna utpekade arter som spillkråka och mindre hackspett har äldre registrerade förekomster inom området (Artportalen).

I kommunens *Klimatanpassningsplan för Järfälla kommun och dess bolag (2022)*, står "Identifiera åtgärder för att skydda identifierade naturvärden och biologisk mångfald" listad som klass 2, prioriterade åtgärder (på kort sikt).

I *Handlingsplan för klimatneutrala Barkarbystaden 2030, 42 åtgärder för en klimatneutral stadsutveckling* står åtgärden "Beakta och skydda värdefulla områden för kolinlagring" listad som punkt 42.

Bedömning

Hästa klack utgör ett ur naturvårdssynpunkt sett värdefullt naturområde bestående av gammal barrskog, brynmiljöer med asp och ek och strukturer såsom blockighet och gamla träd. Skogen är också mycket värdefull som rekreationsområde för nuvarande och framtida boende i Järfälla kommun.

Skyddet av Hästa klack bidrar till att uppfylla flera av de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen, framför allt målen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv, men också God bebyggd miljö och Frisk luft. De nationella miljö kvalitetsmålen är, tillsammans med generationsmålet och ett antal etappmål, Sveriges genomförande av den miljömässiga dimensionen av de globala hållbarhetsmålen.

För att områdets värden ska kunna bestå bedömer Järfälla kommun att det behöver undantas från exploaterande verksamhet som innebär att natur- och friluftsvärden påtagligt skulle skadas. Vidare behövs vissa skötselinsatser för att dessa värden ska bestå och stärkas. Det är därför enligt Järfälla kommuns bedömning ett område som bör skyddas som naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken.

Kommunen bedömer att detta beslut är förenligt med en ur allmän synpunkt sett lämplig användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 kap. miljöbalken, samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Kommunen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Kommunen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken, att det för att skydda och bevara områdets natur- och friluftsvärden, finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat för området samt att förordna om föreskrifter för att skydda området likväl att fastställa en skötselplan.

För att uppnå det starka skydd som behövs för bevarandet av områdets natur- och friluftsvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot skogsbruk och exploateringsföretag.

Fornlämningar

Inom reservatet finns registrerade fornlämningar. Information om kända fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar inhämtas i Riksantikvarieämbetets Forsök:

<http://www.raa.se/hitta-information/fornsok-fmis/> .

Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950). Till varje fornlämning hör ett område på marken som behövs för att bevara den och för att ge den tillräckligt med utrymme med hänsyn till dess art och betydelse (fornlämningsområde). Inom detta område gäller Kulturmiljölagens bestämmelser om skydd för fornlämningar. Dessa innebär bland annat att det fordras tillstånd för att rubba, gräva ur, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Enligt kulturmiljölagen (1988:950) skall enskilda såväl som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete skall se till att skador på kulturmiljön såvitt möjligt undviks och begränsas. Bestämmelserna är tillämpliga på övriga kulturhistoriska lämningar.

Om en fornlämning påträffas vid markarbeten eller dylikt inom reservatet så ska arbetet i enlighet med 2 kap. 10 § i kulturmiljölagen omedelbart avbrytas. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla förhållandena hos Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Överklagande

Kommunfullmäktiges beslut kan skriftligen överklagas till Länsstyrelsen Stockholm. Överklagandet ska ställas till Länsstyrelsen i Stockholms län, men lämnas in till kommunen, som prövar om överklagandet lämnats in i rätt tid. Kommunen skickar sedan vidare överklagan till Länsstyrelsen Stockholm.

Tid för överklagande

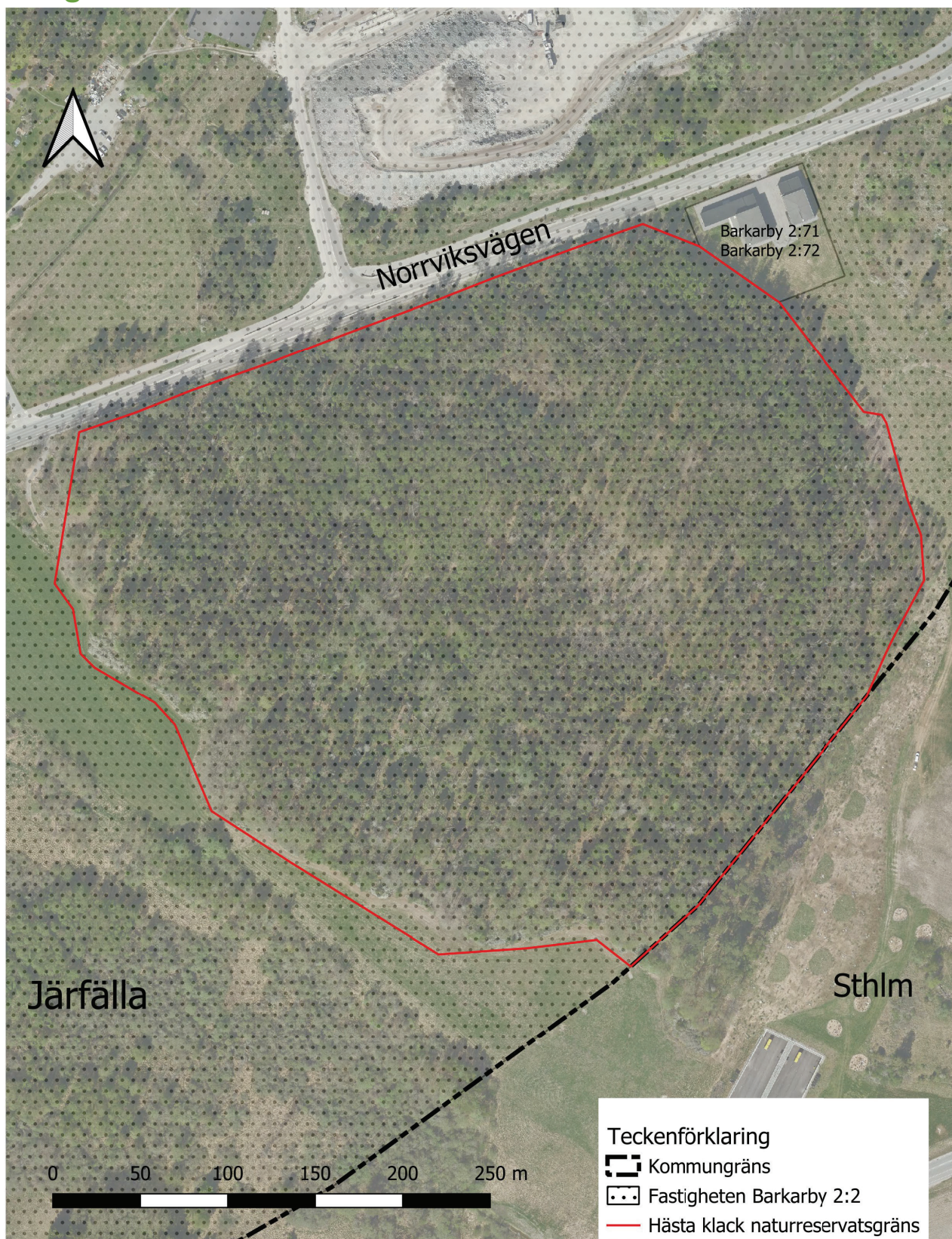
Överklagande av beslutet ska ha inkommit till kommunen inom tre veckor från det att beslutet kungjorts. Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul-, eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen inkommer nästa vardag.

Överklagandets innehåll

I överklagan ska anges vilket beslut som överklagas t.ex. med diarienummer och beslutsdatum, varför kommunens beslut anses felaktigt och vilken ändring av beslutet som begärs, samt de omständigheter (bevis) som åberopas till stöd för begäran. Överklagan ska undertecknas och namngivningen förtydligas och klagandens postadress och telefonnummer anges.

Överklagan mailas till kontakt@jarfalla.se eller skickas med post till: Järfälla kommun, 177 80 Järfälla. För att underlätta handläggningen, notera diarienummer i ärendefältet.

Bilaga 1. Beslutskarta Hästa klack naturreservat

Bilaga 2. Översiktskarta Hästa klack naturreservat

